

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 DEP
0032 OSLO

Deres ref.:

Vår ref. (saksnr.):
21/441 - 87

Saksbeh.:
Marte Stine Skinnerlien, 474 88 726

Dato:
19.10.2021

Høringsinnspill - Forslag til ny opplæringslov og endringer i friskolelova - Rådet for kjønns- og seksualitetsmangfold

Rådet for kjønns- og seksualitetsmangfold er et rådgivende organ for byrådet og bystyret i Oslo kommune i saker som angår kjønns- og seksualitetsmangfold. Rådet har rett til å uttale seg i alle saker som angår kjønns- og seksualitetsmangfold. Uttalelsene skal følge saksdokumentene til det organet som avgjør saken endelig. Rådet ønsker å legge frem sitt syn på overnevnte høring, og hvordan det ser ut for personer som bryter med normer for kjønn og seksualitet og de organisasjonene som representerer denne sammensatte gruppen.

Rådet avgir følgende uttalelse:

Rådet for kjønns- og seksualitetsmangfold i Oslo takker for muligheten til å inngi høringsinnspill til ny opplæringslov og endringer i friskoleloven. Høringsnotatet er omfattende og det synes som det har vært gjort et omfattende og grundig arbeid med ny lov. Opplæringsloven, og loven om frittstående skoler, er viktige fordi den skaper et felles fundament for alle som går på skole i Norge, uavhengig av hvem som eier skolen. Derfor er det viktig at sentrale verdier og sentrale kunnskapsfelter som lovgiver mener det er viktig at vi har felles rammer for også nevnes i lovene, eller i forskrift eller andre bindende regelsett som gjelder alle barn og unge som går på skole i Norge. Særlig er dette viktig der skolens innhold berører menneskerettigheter og andre grunnleggende rettigheter. Dette synes godt i høringsnotatet, ut fra all den plassen som i vies faget KRLE og livssynsopplæring og opplæring i nasjonale minoriteters språk og andre minoritetsspråk, som settes inn i et menneskerettslig perspektiv.

Seksualundervisning

Høringsnotatet forutsetter klart at det skal gis opplæring knyttet til seksualitet, blant annet i avsnitt 18.2.4.3 og 18.6.4.6. Rådet er glad for at dette så klart forutsettes. Rådet ser imidlertid, i lys av den debatt og den konflikt som har vært rundt kjønns- og seksualitetsopplæring, et behov for at det tydeligere lovfestes at det skal gis slik opplæring. Rådet ser at loven i liten grad omhandler skolens innhold, utover at den som nevnt blant annet regulerer opplæring i morsmål og minoritetsspråk. Rådet mener likevel at retten til opplæring om kjønn, herunder kjønnsidentitet og forskjellige kjønnsuttrykk, og seksualitet, herunder forskjellige seksuelle orienteringer og legninger er så vidt viktig at dette også bør reguleres i lov. Rådet mener at både på offentlige skoler og frittstående skoler er det viktig at elevene får

slik opplæring, og viser blant annet til EMDs dom i saken A R mot Sveits som gjelder seksualitetsundervisning for små barn (4-8 år gamle), som domstolen ser på som et nødvendig tiltak for å beskytte barn mot seksuelle overgrep. Rådet vil også peke på at seksualitetsundervisningen klarligvis må tilpasses aldersgruppen og barna i klassen, slik at barna gis mulighet til å trygt utforske kjønn og seksualitet ut fra sine egne forutsetninger og slik som ungdom og voksne vil få en god seksuell helse og trygt kan leve i sin kjønnsidentitet og med det kjønnsuttrykket de ønsker. Rådet foreslås at dette for eksempel plasseres som en forskriftshjemmel som nytt ledd i opplæringslovens § 1-3, og at dette også gjøres gjeldende for lov om frittstående skoler.

Normkritisk undervisning

Rådet for kjønns- og seksualitetsmangfold ser det som positivt at loven omhandler kritisk tenkning. Samtidig mener rådet at elever har behov for normkritisk undervisning for å utvikle en trygg identitet. Den normkritiske undervisningen bør ha fokus på mulighetene elever har for å skape seg selv i sitt eget bilde. Rådet mener at det bør utvikles en lovhjemmel som sier at undervisningsmaterialet har fått en normkritisk pedagogisk gjennomgang. Videre mener rådet at lovforslaget må inneholde et punkt om elevenes rett til undervisning om kjønn, kjønnsidentitet og seksuell orientering.

Kjønnsdeling av undervisningen

Rådet er kritiske til en kjønnsdeling av undervisningen. Barn og unge skal ha muligheten til å identifisere seg selv uten press fra skolen eller hjemmet. Rådet er spesielt bekymret for konsekvensene av en kjønnsdeling av seksualundervisningen. Det finnes ingen tungtveiende årsak til å kjønnsinndeleg seksualundervisningen. Snarere tvert imot, er det viktig å ha normkritisk undervisning og gjennomføring av seksualundervisningen. Rådet vil presisere at det finnes flere enn to kjønn og at noen kan føle at de er et annet kjønn enn det de fikk tildelt ved fødsel. Kjønnsinndeling av undervisningen vil derfor være vanskelig for barn og unge som bryter med normførende tanker omkring kjønn. Rådet er enige i at en inndeling av undervisningen etter etnisitet eller interesser vil være uhensiktsmessig, rådet mener derfor at det bør tale for seg at en inndeling etter kjønn eller seksualitet er like uhensiktsmessig.

Redegjøringsplikt

Rådet foreslår et tillegg i aktivitetsplikten til skolene. Rådet ønsker her at alle skoler får en redegjøringsplikt, på lik linje med arbeidsgivere har i henhold til diskrimineringslovens aktivitets- og redegjøringsplikt. Denne plikten bør også gjelde elever i skolen, da dette er deres arbeidsplass i hele utviklingsløpet.

Eleverådsordning

Rådet er også av den oppfatning at skolene ikke bør få en valgfri åpning for eleverådsordning, men at dette kravet videreføres. Videre mener rådet at skolene må ha et større lovpålagt ansvar i å gi informasjon til elevene om deres rettigheter, og opplæringslovens innhold og tolkning av denne

Begrepsbruk

I tråd med byrådets vedtatte handlingsplan «Stolt og fri – handlingsplan for kjønns- og seksualitetsmangfold 2020-2023» ønsker rådet at følgende ordlyd benyttes for å omtale målgruppen: personer som bryter med normer for kjønn og seksualitet; eller kjønns- og seksualitetsmangfold. Bruken av forkortelser som lhbtqi+ personer (lesbiske, homofile, bifile, transpersoner, interkjønnpersoner, queerpersoner og andre skeive) ønskes brukt der det er snakk om helt spesifikke subgrupper under paraplybetegnelsen ovenfor.

Rådet ser fram til å følge saken videre.

Med vennlig hilsen

Marte Stine Skinnerlien
spesialrådgiver